

Zámecké nádvoří — sobota. Jeden z chladných večerů letošního podzimu. Na scéně hrají členové vodňanské Šupiny, loni podrobení v Poděbradech výrazné a správné kritice. Dnes je na programu Markéta — volné pásmo scén z překrásné novely Vladislava Vančury. Uspělo i na letošním Jiráskově Hronově, protože prokázalo vzácnou schopnost vzít si poučení z kritiky a začít někde úplně jinde. Vodňanští pro tentokrát opustili veseloherní žánr a dali si úkol nejvyšší — dramatizaci tématu, které prošlo už filmem a je v paměti diváků zalizováno jednou provždy.

Jak výsledný tvar nazvat? Snad jevištní báseň. Má daleko k dokonalosti, ale upravovateli a režisérovi Františku Zborníkovi se podařilo to základní: na základě textu stvořil jeho scénickou podobu, na mnoha místech nahradil vančurovský jazyk rovnocenným scénickým vyjádřením a cestu svého souboru nasměroval upřímně a nekompromisně někam úplně jinam.

Střetání protikladů — souboj s těžkými meči a přitom křehký a poetický obraz Markěty, zaslíbené, závěr, kdy jako by se otevírala perspektiva dalšího života pro všechny živé, tklivá melodie provázející scény a násobící jejich účín. Taková je vodňanská Markéta. Dílo křehké jevištní poezie.

Uplynul týden — a sešli jsme se v telocvičně. Pražské Anebdívaldo sem situovalo Čapkova Adama stvořitele. V zeleno-červeném přisvitu diskotékových reflektorů uvedlo variaci na poslední společné dílo bratří Čapků, hru, která byla mnohokrát označena jako nehratelná. Hrát se samozřejmě dá, jenom je nutno vymyslet, o čem a pro koho. Moderní Adam stvoří svůj

svět z diskotéky, ale nezůstává jenom u tohoto základního postupu inscenace. Dostává další rozměr — kolektiv mladých procházející peripetiemi hry se v závěru dostává vlastně znovu na začátek. A tam, kde se zastaví strohý rytmický puls, kde ustává vytržení ze společného spojení hudby a pohybu, nastává další fáze života — rozhodování a přemýšlení. Právě tím je představení současné, zní jako výzva i apel, je přijímáno jako námět k diskusím o věcech, jež se mohou zdát všední, ale v měřítku života mají svou cenu a zásadní význam.

Když se stal Jaroslav Hašek velitelem města Bugulmy, nemohl nabídnout nic jiného než vlastní osobnost a osobitost, mohl pro své dílo čerpat a také čerpal z mnoha zajímavých zážitků. Jeho cestu ruskou zemí zachytila brněnská »Ikska« ve své koláži nazvané v podtitulu Zpráva o Jaroslavu Haškovi. V Poděbradech neměla stěsání — zažila trochu dramatický večer a možná se jí nedařilo své představení předvést v takovém tvaru a s takovým účinkem na diváka, jak by si zasloužilo. Pár minut po začátku vynechal reflektor, vzápětí potom se zase zvukář několik desítek minut musel zabývat závadou na svém zařízení. Ale přesto bylo jasné, že i Hašek v této verzi patří k nezvyklým zážitkům, už jenom pro herecký výkon Lubomíra Petříka v titulní roli.

Tento ročník Festivalu mladého amatérského divadla měl své další přednosti — třeba dvě metodické ukázky na společné antické téma. Měly demonstrovat úsilí o vytvoření speciického tvaru. I když je všichni přítomní brali spíše jako už hotová umělecká díla a blíže se nevyjadřovali právě k jejich metodické hodnotě.

S několika inscenacemi nezavládla obecná spokojenost — rozpaky poznamenaly autorský pokus Pavla Zemana vzniklý na tvůrčí dílně SKKS ve Slaném Studie požáru, i když jeho režisér vysvětlil všem účel této herecké etudy pro dva amatéry, kteří jím vlastně začínají svou jevištní praxi. Zbytečným siláctvím a někdy křečovitým a příliš odvozeným humorem třeptlo představení slánského Dividýlka. Čeká je ještě dost práce v důsledném rozvržení délky nastudování, v dávkování režijních postupů, ve výběru těch nejlepších momentů a v odstranění těch nejhorších. Diskuse o srozumitelnosti provázely představení Pohádky pro dva pláště pražského Doprapa, stejně jako pojetí Šrámkových Zvonů v podání poděbradských ochotníků ze souboru Jiří. O něm jsme konečně už psali.

Diskuse — to je vůbec dost holetivé místo Poděbrad. Proto, že tu je místo pro jakékoli, i krajní stanovisko. Nehovoří se tu o dojmech, spíš o pocitech z jednotlivých her. Někdy řeči příliš odbornou, někdy se více méně odbíhá od tématu a glosují se povšechné pravdy. Mnoho záleží na vedoucím. Letošní ročník udělal krok k jejich výběru a tím také k jejich určitému nasměrování, což může věci do budoucna jenom prospět.

Příjezděm sem totiž nejen zrali ochotní herci a režiséři, přední teoretici, ale také ti, co s divadlem

□ **KRÁSNA FRANTIŠKA** aneb *Strážné rejdy mořských vrahů* — Calábkovovo zpracování starých textů nachází své vděčné diváky všude, třeba i na zahraničních zájezdech gottwaldovské Malé scény. Foto: archiv

začínají, co mají za sebou teprve první krůčky na scéně a v hlavě zatím neschleplé plány, jež začínají usku- tečňovat. A ti by se neměli odradit. O ně jde, protože v nich zažije divadlo svou renesanci, stanou si nová východiska, nová řešení staronových problémů, jež vyjadřují autoři všech generací.

Jasně, upřímně a bez obalu — tak někdo to čtrnáctidenní setkání nazval. Co mu přát do budoucna? Upřímnost, provázenou láskou k tomu, co je všem společné.

Divadlo, které se hraje v Poděbradech, má jednu velmi zajímavou snahu: přináší svou poetiku, svůj pohled na svět, vyjádřený právě nastudováním určitého díla. Zajímá koncepci, režii, výkladem, hereckými výkony. Všechny prostředky mají v diváku vzbudit emoce velmi současné a velmi konkrétní. Může se někdy nepovést, může zabloudit ve scénických metaforách [jako se to stalo třeba pražské Paletě v jejích Růžích nejen z Jericha], ale nikdo mu nemůže upřít to základní: snahu vyjádřit se k současnosti, snahu upozornit na problémy, jež souvisejí s dobou a s lidmi. A že přitom tato snaha naplňuje volný čas záúčastných, že jim nedá spát, že je nutí k hledání, k přesnému pojmenování, to je víc než zdravé, to je terapie uměním, nesloužící jen jednotlivcům, ale celé společnosti.

LADISLAV MAREČEK

Foto: Karel Bayer a archiv

po stopách kriminálních případů

Zaculil se na vyzábrou šatnářku, několikrát nerozhodně přešlápl z levé na pravou a nazzpět, přehodil aktovku z jedné ruky do druhé a během všech těchto úkonů se pokoušel ujasnit si v hlavě nějakou totální strategii.

»Odložte si?« zeptala se.

»Moment. Máte sparty?«

»Mám. Chcete?«

»Jo... ale... Poslouchejte, slyšel jsem, že včera navečer se tu u piva sešla parta nějakých mladých kluků, snad mezi nimi byly i jedna nebo dvě holky. Nevšimla jste si jich?«

Pohlédla na něho životaznalýmá očima. »Vy jste, koukám, od Bezpečnosti?«

Nic jiného se nedalo udělat, přikývl, řekl, že se jmenuje Šťastný, je praporčíkem a vyvolil průkaz vonící novotou. Blesko mu hlavou, jestli jeden ze svých prvních případů na zdejším oddělení zahájil v duchu svého příjmení, tedy nejšťastnější. Jenže kde jinde začít — město ještě dospávalo včerejší sobotní večer, listopadově pošmourný, ale tentokrát zpestřený dokonce dvěma tanečními zábavami, v sokolovně a v kulturním domě na sídlišti. Tady na place v hotelové restauraci Orel sloužila jiná směna než včera a jen šatnářka u věšáků a police s cigaretami, pralínkami a intimním zbožím prý vartuje pořádek, protože její parťáčka omarodila a nikoho cizího si ženské do kšeftu pustit nechťejí.

»Tady se takových mládenečků a slečen každodenně potuluje, že mě z toho kolikrát až včera brní,« oznámila neutrálně a rovnala si číslované bločky do štůsků. Pak vzdychla a přidala otázku: »Poslouchejte, netýká se to toho mumraje, co se v noci semlel u školy?«

Praporčík Šťastný nuceně polkl, usměvu, který vyloudil, chyběla srdečnost, a napadlo ho, že klíčový rozdíl proti práci v krajském městě, odkud se sem před pár týdny přizemil, bude spočívat v přínosné i nepřínosné míře vyšší obecné informovanosti občanstva o všem, co se nestalo i stalo.

★ ★ ★

Tentokrát platila varianta bē: stalo se. A opravdu včera pozdě večer. A opravdu u školy. Přesně ve 22.15 hodin se rozkřikl čtyřladvacetiletý František Mařík, povoláním mistr ve strojárnách, na celý roztančený sál sokolovny: »Chlapi, ve škole někdo kradel!« Zjistil to tak, že si krátce předtím vyšel trochu loknout vzduchu s tříladvacetiletou Marií Polanskou, povoláním plánovačkou v těchto místních strojárnách, přičemž jim požitkem ze společného pocitu oxykličení pokazil zvuk tříštěného skla a vzápětí pak pohled na komihavý paprsek světla za přizemními okny panelové devítiletky, vybudované před několika roky na volném prostranství za parčíkem u sokolovny.

Hudba zmlkla notu po notě a mnoho tanečnic na parketu rázem osířelo.

Zábava nezábava, galantnost negalantnost, v každém pořádném mužském se skrývá touha po dobrodružství. Vyrázila jich tedy ze dveří sokolovny celá smečka. Zrovna tiše se přitom nechovali, takže až na výsostné území školy pronikl kdokoli, nemohla jeho pozornosti početná trestná výprava uniknout. Ozval se další finkot skla, tentokrát padla za oběť dveřní výplň ve spojovací chodbě

mezi pavilóny, a začalo zběsilé pronásledování.

Tři postavy přeběhly přes hřiště a snažily se uniknout do spleti uliček staré části městečka.

»Za nim!« zavelel František Mařík, který se držel v čele.

Dostihl ty tři u křižovatky před samocbsluhou a v té chvíli se situace až dosud téměř veselohermí málem změnila v drama. Jeden z utíkajících se prudce zastavil, vzduchem se mihlo cosi lesklého (až dodatečně se zjistí, že to nebyl nář, ale ostře nabroušený šroubovák), statečně se chovající František Mařík zaúpěl a chytil se za rameno.

»Ten... mizera mne bodl!« sdělil užasle ostatním pronásledovatelům, když k němu doběhl.

Ale to už po třech postavách nebylo v dále ani ponětí, dokonce i dusot jejich nohou se vytrácel a podobal se už jen ozvěně.

★ ★ ★

Trval na svém a gestikuloval rukou, která mu zůstala nepoškozená. »Určitě to vím, já mám náhodou na ksichty...«

tedy na obličej paměť jako bič,« dušoval se (o pár hodin později, a tedy již náležitě ošetřen) zraněný svědek. »Toho kluka, co se po mně ohnal kudlou, nebo co to bylo, jsem těsně předtím někde viděl. Takovej vyvalenej kukuč, skoro schovanéj pod vlasy...«

»Nebyl snad také na zábavě v sokolovně?« nabídl řešení praporčík Šťastný, kterého pověřili, aby se celou touto lapálič zabýval a dotáhl ji do konce.

Zavrtěl hlavou: »To ne, tam by ho jen takhle v džínách a nějaké odrbané bundě nepustili. Spíš předtím odpoledne... byli jsme se podívat na trénink hokejistů, pak jsme zašli na jedno nebo na dvě do Orla, potom... Už to mám! V Orlu seděla taková banda vejrostků a holek, hulákali, že jsem se k nim až musel otočit a trochu je umravnit. Tenhle... co o něm mluvíme... byl natutý mezi nimi. Tak vidíte, že jsem si vzpomněl.«

»Znal jste, pane Maříku, někoho z těch, co tam seděli?« zeptal se praporčík.

Pohrdlivě se ušklíbl. »Dovolte? O pubertáky se nestarám, tuhle dobu už mám dávno za sebou.«

★ ★ ★

»Nejmladší Kalousková se tam s nima chvíli bavila,« pronesla šatnářka, když za krabičku spart shrábla do bezedného šuplíku náležitě zaokrouhlenou sumu. »Divla jsem se tomu, holka z takové rodiny!«

»Kalousková...?« upřesňoval si praporčík Šťastný, kterému jako novousedlíkovi to jméno připravené nic neříkalo. »No přece dceruška doktora Kalouska, co dělal primáře ve městě a teď tu jako penzista vypomáhá na středisku,« poučila ho a dala najevo nelibost nad jeho nevědomostí.

Poděkoval a byl rád, že může konečně ze šatny vypadnout. Navíc od rána nic nejedl a z restaurační kuchyně se až sem táhla sporná vůně chystaných nedělních obědů.

★ ★ ★

Sedmnáct let, možná něco málo přes — odhadl ji. Šilhá hnědovláská s nosánkem lehce stočeným nahoru, vlastně děvče jako obrázek. Kdyby ovšem člověk dokázal pohledem odretušovat nezvykle podobu líčka, kruhy pod očima a chmuru nejistoty v obličejí. Byla doma sama, a viditelně se lekla, když se představitel a ukázal služební průkaz.

»Rodiče odjeli na chalupu, a tak jsem... no, prostě obyčejný mejdan se z toho náhodného setkání v Orlu vyvrhl,« řekla, ale slovo »obyčejný« neznelo příliš přesvědčivě.

»Tady u vás?« rozhlédl se po předstílní praporčík Šťastný.

Zdělala se té představy. »Ale kdepak! To by mne naši přerazili. U Ládi Mokrejše... to je spolužák, víte... jsme se večer sešli, i jeho vyrazili někde na výlet, takže...«

»Kde bydlí?«

Magda Kalousková sklopila oči a špitla: »Kousek od sokolovny, vedle parku.«

Nemohl ji ušetřit: »Někde tam za školou?«

»Jo,« přikývla a do tváře se jí vrazil nepříliš zdravě vyhlížející červeň.

★ ★ ★

Kolem třetí odpolední je měl všechny pohromadě. Město drželo siestu po důkladném nedělním poobědování, o kterém praporčík zatím mohl jenom snít. Ale co, nadlábnu se večer, řekl si jako už mnohokrát a založil do psacího stroje další papír.

»Kvůli židlím se to stalo. Představte si, kvůli pár bílým židlím!« rozčiloval se před chvílí sám na sebe sedmnáctiletý Ladislav Mokrejš, žák místního gymnázia, a ostatní, kteří sl z včerejšího večera uchovali aspoň trosky vzpomínek, přikyvovali.

A pak taková doktorovic slečna Kalousková řekne obyčejný mejdan.

Sešlo se jich zřejmě včera večer po předěchle u Orla v bytě u Mokrejšů víc, než čekali. Dva plus jedna se standardním vybavením z místní nábytkářské prodejny není ovšem ideálním prostředím pro pořádnou recepci. A tak nějakou chvíli jen tak postávali či posedávali na zemi, k pivům z Orla pilybno víno a tu a tam i něco tvrdého, a když prý pak Petra Ždánková za hlasitého potlesku ukázala klukům, odkud vyrůstají divčí nohy, povzbuzení chasníci se rozhodli, že interiér u Mokrejšových trochu doplní. Ve škole je přece židlí — navrhl některý z nich a nemohli se teď dodatečně dohodnout, který to byl. Losovali a vydali se na tu akci ve trojici. Šroubovák, dušovali je, vzali s sebou jen proto, aby měli čím vypáčit okno, ale když se pak za nimi hnali ti chlapi z tancovačky v sokolovně, jednomu z nich, přesněji tedy Milanovi Mezerskému, který měl zrovna šroubovák v ruce, prostě povolily nervy a ohnal se...

»Tak začneme,« vyzval toho z nich, který byl zrovna na řadě. Psací stroj vytukal první slova a praporčík Šťastný věděl, že tohle bude nepříjemně dlouhé odpoledne.

ROMAN ČÍLEK